

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Quartu[m] de maledict[i]o[n]es [e]t remedijs ire.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Preceptum V Cap. III

In mea qui in sua non est. Rone etiam in generali prefata patet secundum Theodosium. j. q. xlvj. Quia quibus homo sit aial masuetu consideratis in generali rone rectat temperatissima humana complexio. in considerata cholera hois. magis defacili inflammanet multum ad iram quam ad concupiscentiam vel aliam passionem. et etiam quia ira est passio vehementissima.

Capitulum. liij.

Eptima illa ire potest ponit maledictio. que sepe ex ira oritur. De quo vicio tractat ut sequitur Theodosius. j. q. lxxvj. Est enim secundum eum maledicere. imprecando. imperando aut optando pronuciare contra alium malum. et sub rone mali. et non ad emendationem alterius. sed solum in malum eius. Optare autem et imperio mouere ad malum alterius sub rone mali. secundum se repugnat charitati. Quia debemus diligere proximum volendo bonum ipsius. et id secundum generalem suum est preceptum morale. Vnde. i. Cor. vi. Neque maledici neque raptores regnum dei possidebunt. Et est huiusmodi maledictio tanto grauius peccatum. quanto maledicitur quis persone quam magis amare et reuereri deberet. Vnde Leviticus. xx. Qui maledixerit patri aut matri. morte moriatur. Subdit Theodosius. Contingit tamen verbum maledictionis platum peccatum esse veniale. vel propter paruitatem mali. quod quis alteri maledicendo imprecatur. vel etiam propter affectum eius qui prefert verba maledictionis cum se ex leui motu vel ex ludo vel surreptione aliqua talia verba profert peccata enim verborum maxime ex affectu pensantur. Dicitur autem notate in descriptione maledictionis. sub rone mali. et solum in malum eius cui maledicitur. quod si quis imprecatur. imperet aut optat malum alicui sub rone boni. sic est licitum. nec propter maledictio est. eo quod intentio principalis non fertur in malum illius sed in bonum illius. Contin-

git enim optare malum alicui sub rone duplicis boni. Quibus sub rone iusti. et sic index iuste maledicit illi cui preceptum iustam penam infert. Sic etiam maledicit anathematizando. Quibus sub ratione vilius optat malum ut quando quis optat aliquem peccatorem pati egritudinem vel si se vel melior efficiat. vel a perfectione bonorum desistat. Et quibus maledicere bene possit fieri secundum predicta. tamen creaturis irrationalibus homines regulariter non debent maledicere. Tunc quod illud considerat fit ex irrationali quadam ira. Tunc quod solet indiscrete fieri in malum hominum quorum sunt. Vnde Theodosius. ibidem dicit. maledicere rebus irrationalibus in quantum creature sunt debet. est peccatum blasphemie. Maledicere autem eis secundum se consideratis est ociosum et vanum. et per hoc illicitum. Immo maledicere est a deo illicitum ut etiam diabolo fieri non debeat. Vnde Ecclesiasticus. xxi. Dum maledicit impius diabolum. maledicit ipse animam suam. id est maledicto culpe et pene se subiicit. quod cum diabolus sit natura bonus. peccatum est saltem ut sic ei malum optare. Vnde beatus Iudas in canonica sua dicit. Cum Michael archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moyse corpore. non est ausus inferre iudicium blasphemie. sed dixit. Imper tibi dominus. Vbi glo. Diligenter intuebamur quod si Michael archangelus diabolo sibi aduersanti blasphemiam dicere noluit. sed modesto sermone eum coercuit. quanto magis hominibus ois blasphemia est cauenda. Quibus enim in voluntate malus sit demon. tamen non bonus est. Ad cauendum autem vitium maledictionis monere debent exempla sacre scripture et bonorum christianorum. Nam Christus cum malediceret. super plebem in cruce. non maledicebat. j. Petrus. ii. Paulus etiam dicit. j. Cor. iij. Maledicimur et benedicimur. Et Petrus. j. Pet. ii. Non redderes malum pro malo. nec maledictum pro maledicto. exempla et

bil adeo durus est quod non equo animo
toleret. In cuius figura Numeri. xxi.
Filii israel lesi a serpentibus ignitis in-
specto serpente eneo. id est. christo crucifi-
xo sanati sunt. Ad idem valent exempla
Job. Exemplum etiam illius mulieris no-
bilis de qua refert Cassianus in colla-
tione patrum. quae petiuit viduam fructu diffi-
cili in qua patientiam disceret. Talibus enim
exemplis velut optimo clypeo anima mu-
niri potest. Quartum est cogitare quod deus
sepe propriis malis premissum vel par-
ticipemus. et quod indigemus etiam in
propriis defectibus a proximis supporta-
ri. Unde Gregorius. v. moral. Est alius ser-
uande mansuetudinis modus ut cum alie
nos excessus cospicimus. nostra quibus
excessimus delicta cogitemus. Considera-
ta quippe infirmitas propria. peccata no-
bis excusat aliena. Patienter namque in
iuriam illam tollerat. quod pie meminit
quod fortasse adhuc habeat in quo debeat
ipse tolerari. Id tam facillime quod tra-
scunt. quia proprios defectus quibus a deo
vel primo supportant non agnoscunt
Unde Proverb. xxi. Homo indiges mis-
ericors est. Seneca. Regis animos in-
duimus illi obliti suae infirmitatis alie-
ne deseruiunt quasi iniuriam acceperint.
F. Quintum remedium est consideratio di-
vine ordinationis. Nullum enim malum
nobis potest inferri nisi divina ordinatio-
ne. quod maximum debet esse fidelibus. De-
us enim est velut medicus fidelissimus qui
aquam tribulationis cuiusque propinat secundum suae
infirmitatis exigentiam. Ps. Statuit
aqua quasi in vitro. scilicet de celo eam dispensans
filiis. Unde. i. Cor. x. Fidelis deus qui
non patitur vos temptari supra id quod
potestis. sed faciet etiam cum tempestate
proventum. ut possitis sustinere. Hanc
rationem assignat christus Petro. Job. xviii.
Calceam quod dedit mihi pater non vis
ut bibam illud. Sine quo nec filii ze-
bedei possunt sedere ad dextram et sini-

stram in regno. Potestis inquit christus
bibere calicem quem ego bibiturus sum
Matth. xx. Deus est velut pater pius-
simus qui filium quem diligit castigat.
Apo. iij. Ego quos amo arguo et ca-
stigo. Ne videlicet secundum apostolum secundum adul-
terini filii. Si inquit extra disciplinam
estis cuius particeps facti sunt omnes
ergo adulteri et non filii estis. Heb. xij.
Deus etiam est velut mater misericor-
dissima. quae licet virga castiget filios suos.
tamen non supra modum. Na. Esa. xlix.
Quandam obliuisci potest mater infan-
tem suum ut non misereatur filio uter-
i sui. et si illa oblita fuerit. ego tamen non
obliuiscar tui. Sextum est consideratio
utilitatis ipsius tribulationis. Nam
vexatores nostri sunt sicut apes quae licet
pungant. tamen diligunt. quia mellificat
Sic inimici licet rodant. tamen penas
pro peccatis minuunt. prudentes faciunt
decorant patientiam. augent hic meritum. et
in celo premium. Ps. Circumdederunt
me scilicet inimici. dicit christus. sicut apes. et
exarserunt sicut ignis in spinis. Septi-
mum est consideratio nostre impotentiae
Sunt enim quidam qui veredant si non
tribulantes eos verbo vel facto ledunt
Sed sciat homo etiam minimis oportere
parcere. Unde Augustinus. Homo tibi pulvis
dicit. et tumes et iratus es. pulvis re-
siste. si potes ut dormias. Octauum est
parcere et misereri infano. nam iratus
aliquem impugnans ratione in parte vel
in toto non vitatur. et sic cecus est. stul-
tus et quodammodo infans. quibus na-
turaliter clementes sumus. Unde Pro-
verb. xxiij. Qui impatiens est exaltat
stulticiam suam. Nonum est praesentis consi-
deratio omnium malorum. quae sibi possent
inferri. Unde Gregorius. v. moral. Nemo sol-
licita antequam quodlibet agere incipiat
omnes sibi quas pati putat contumelias
proponat. quatenus sui redemptoris pro-
bria cogitationes contra aduersa se preparat.

Que nimirū ventētia tāto fortior exel
pit. quāto se cautius ex prescientia ar
mauit. Qui vō ipsonidus ab aduersi
tate deprehēditur. quasi ab hoste dor
miens inuenit. Nec remedia sunt ire
pprie. Sed principaliter inuocandū
est in omnibus auxiliū diuine gratie
sine quo nihil possum⁹. **R**emedia
aut contra alienā iram sunt tria. Pri
mum est mollis responsio. Hoc ē mi
rabile naturaliter vñ. vbi molle fran
git durum. Vñ Proverb. xv. Respō
sio mollis frangit iram. Exemplū in
vita patrū vbi discipulus Macharij
eum precedēs ait ad sacerdotē idolo
rum ligna portatē. Quo vadis demō
qui iratus vulnerauit grant discipu
lum. Cum aut Machari⁹ supueniēs
sacerdoti dicit. Salue laborator. Hoc
verbo lenitus p Machariū cōuersus
est in monachū. Vnde causa vulne
rationis reddita. vulneratū ambo in
monasteriū portauerūt. Homo enim
iratus est velut olla bulliēs. cui aqua
frigida supfundēda est. Vnde Pro
verb. xv. De fatuorū ebullit stulticiā
Secundū remediū est silentiū. Ver
ba em sunt velut ligna. si saltē sint ver
ba irato displicibilia. hāc extingūdnz
ignem oportet materiā lignorum mi
nnere. Vnde Eccl. viij. Nō litiges cū
homine litigioso. z nō strues in ignez
illis ligna. Securius ergo eēt inter
dum ab irato recedere q̄ noller com
buri sicut z ab igne. Ro. xij. Non vos
defendētes charissimi sed date locū
tre. Tertium remediū est beneficia
Beneficia enim irato impēsa sunt ve
lut carbones igni valentes p chari
te proximi. Ideo Proverb. xv. Si
esurierit inimicus tuus ciba illū si si
sterit da illi aquaz bibere. prunas em
congregabis sup caput eius. z domi
nus reddet tibi.

Capitulum. v.

De inuidia q̄r plurimū est cau
sa homicidij. de q̄ Job. v. Par
uulū occidit inuidia. Tria sūt
principaliter videnda. Primo qd sit
Scdo quāte noceat. Tertio de reme
dijs. **Q**uam ad primū. Inuidia dī
cit bñs Aug. est odiū felicitatis alie
ne. Dam. li. ij. dīc. q̄ est tristitia de alie
nis bonis. Et dīcīr inuidia. q̄ nō pōt
videre bona alior. Vñ Ambro. li. de
offic. Inuidus bono torquet alieno
nullus aut pōt videre eq̄nimit̄ illō
de quo torquet. Pro cui⁹ intellecta
notandū fin Tho. ij. ij. q. xxxvj. q̄ in
uidia ē tristitia de alieno bono inq̄rū
quis alium excedit in bono apparētī
p̄cipue de quo est glia. vel in q̄ hoies
appetūt honorari z in opinione esse.
Inquātū alienū bonū dīminuere vide
tur ppriā excellentiā. Vñ Greg. xxxj.
moral. Inuidia ex inani glia. vel ex
supbia nascit. qd sic p̄r. Nam cū sup
bus inani glia appetit sup alios
excelleret magn⁹ apparere. z cōgscit
in alio aliq̄ bonū. tūc timet q̄ in hoc
ipm alter excellat vel sibi equet. z tūc
tristat inquātūz hoc minuit glia z suā
z excellentiā quā hiet in opinioe hoim
Ex h̄ em q̄ ali⁹ i aliq̄ bono sibi eq̄tur.
aut eū excedit. ipse min⁹ glia est
mat. q̄ tūc nō sup alios ipse excellēs
putat. Exēplū. Tu scis artificij i cū
tate. venit pegrinus q̄ equaliter tibi vī
mel⁹ te opat. de q̄ ipse laudat. h̄ tu tū
mes eū tibi eq̄r. aut te excellere. z do
les de fama ei⁹ vel bono. q̄ fama tua
mior erit. Nec tristitia d̄ alieno bono
est inuidia vera. z videt p̄ncipali⁹ eē trī
sticia de glia alteri⁹ inquātūz minuit
gloriā tuā quā appet. Sic sūt ē inter
dinites. nobiles. p̄dicatores. magfos
z alios. q̄ ad pulcritudinē. fortitudinē
scientiam. vocem deuotionem. z de
quocūq̄ vero vel estimato bono de q̄
quis gloriā q̄rit. **S**ecundo notādū